Hac veya umrede birisini vekil tayin etmenin hükmü

﴿ حكم الاستنابة في الحج أو العمرة ﴾

[Türkçe — Turkish — تركي]

Muhammed b. Salih el-Useymîn

Terceme : Muhammed Şahin

Tetkik : Ali Rıza Şahin

2010 - 1431

islamhouse.com

﴿ حكم الاستنابة في الحج أو العمرة ﴾

« باللغة التركية »

محمد بن صالح العثيمين

ترجمة: محمد مسلم شاهين

مراجعة: علي رضا شاهين

2010 - 1431

islamhouse.com

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

Soru:

Hac veya umrede birisini vekil tayin etmenin hükmü nedir?

Cevap:

İnsanın kendisi adına haccedecek birisini vekil tayin etmesi, şu iki halden yoksun değildir:

Birincisi: Bu vekâletin farz bir haccın veya umrenin edâ edilmesi için olmasıdır.

İkincisi: Bu vekâletin nâfile bir haccın veya umrenin edâ edilmesi için olmasıdır.

Eğer bu vekâlet, farz olan hac ise, bu kimsenin, haccetmesi ve umre yapması için kendisinin yerine başkasını vekil tayin etmesi câiz değildir.Ancak iyileşme ümidi bulunmayan devamlı bir hastalık veya yaşlılık gibi bir sebeple Beytullah'a kendisinin ulaşması mümkün olmuyorsa, bu konuda başkasını vekil tayin etmesi câizdir.Eğer bu hastalıktan iyileşme ümidi varsa, Allah kendisine âfiyet verinceye ve haccını kendisi edâ edinceye kadar bekler.Hacca gitmesine engel bir durumu olmayıp da kendi kendine haccetme gücüne sahip ise, hac menâsiki konusunda başkasını vekil tayin etmesi helâl olmaz.Çünkü bu, ondan şahsen istenen bir ibâdettir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ حِجُّ ٱلۡبَيۡتِ مَنِ ٱسۡتَطَاعَ إِلَيۡهِ سَبِيلٗاۚ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ ٱلۡعَٰلَمِينَ ٩٧﴾ [سورة آل عمران من الآية: ٩٧]

"**Yoluna gücü yetenlerin Beytullah'ı haccetmeleri, Allah'ın insanlar üzerindeki bir hakkıdır. Kim de** (haccın farz oluşunu) **inkâr ederse, bilsin ki Allah, âlemlerden** (onun haccından ve diğer amelinden) **müstağnîdir.**"[1]

Kulluğu ve Allah'a itaati tam olarak gerçekleştirebilmesi için ibâdetlerdeki maksat; insanın bu ibâdetleri kendisinin yapmasıdır. Bilindiği gibi başkasını vekil tayin eden kimse, ibâdetlerin meşru kılınış gâyesi olan bu büyük manayı gerçekleştirmiş olmaz.

Fakat vekâlet verecek kimse, daha önce üzerine farz olan haccı kendisi edâ etmiş de nâfile hac veya nâfile umre için vekâlet vermek istiyorsa, bu konu ilim ehli arasında görüş ayrılığı vardır.

Kimisi buna cevâz vermiştir.

---

[1] Âl-i İmrân Sûresi: 97

Kimisi de buna cevaz vermemiştir.

Bana göre de cevaz vermeyen görüş daha isâbetlidir.Hiç kimsenin nâfile hac veya nâfile umre yapacağı zaman bir başkasını vekil tayin etmesi câiz değildir.Çünkü ibâdetlerde asıl olan insanın kendisinin yapmasıdır.Nitekim bir insan hiç kimseyi kendisi adına oruç tutması için vekil tayin edemez. Ama bununla birlikte üzerinde oruç borcu olduğu halde vefat ederse, velîsi onun yerine bu orucu tutar.Hacda da durum böyledir. Hac, insanın bedeniyle yaptığı bir ibâdettir.Başkasına faydalı olmak amacıyla yapılan mâli bir ibâdet değildir.İnsanın bedeniyle yaptığı bir ibâdet olduğunda bir başkasının bu ibâdeti kendisinin adına yapması sahîh olmaz.Ancak yapılabileceğine dâir sünnette bir delîl olması bunun dışındadır.Bir kimsenin başkası adına nâfile hac yapması konusunda sünnetten bir delîl gelmemiştir.İmam Ahmed'ten gelen iki rivâyetten birisi budur.

Yani o rivâyete göre insanın kendisinin ister gücü yetsin, ister yetmesin,bir başkasını nâfile hac veya nâfile umre için vekil tayin etmesi sahîh değildir.

Biz böyle söylersek bu, kendi kendilerine haccedebilecek zenginler için bir teşvik olur.Çünkü bazı kimseler, her sene kendisi adına haccedecek birini görevlendirebileceğine güvenerek uzun seneler geçtiği halde Mekke'ye gitmezler ve kendileri adına haccedecek kimselere vekâlet vermeleri sebebiyle haccın meşru kılınış amacı olan bu manayı kaçırmış olurlar.